

ӘЛ-ФАРАБИ АТЫНДАҒЫ ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ

**«Құжаттарды талдау әдісі»
(Контент-талдау)**

**Әлеуметтану және әлеуметтік жұмыс
кафедрасының аға оқытушысы
Арын Д.А.**

ДӘРІСТІҢ МАЗМҰНЫ

1. ҚҰЖАТ ТҮСІНІГІ, ҚҰЖАТТЫҢ ТҮРЛЕРІ, ҚҰЖАТТАРДЫ
МАЗМҰНЫНА ҚАРАЙ ТОПТАСТЫРУ
2. ҚҰЖАТТАРДЫ ТАЛДАУ (КОНТЕНТ-ТАЛДАУ) ӘДІСІНІҢ
ЕРЕКШЕЛІГІ, ҚЫСҚАША ТАРИХЫ, ТҮРЛЕРІ
3. КОНТЕНТ ТАЛДАУ ЖАСАУҒА МҮМКІНДІК БЕРЕТІН
БАҒДАРЛАМАЛАР

ҚҰЖАТ ТҮСІНІГІ, ҚҰЖАТТЫҢ ТҮРЛЕРІ, ҚҰЖАТТАРДЫ МАЗМҰНЫНА ҚАРАЙ ТОПТАСТЫРУ

- Әлеуметтік зерттеулерге қажетті ақпаратты түрлі құжаттардан алуға болады.
- Әлеуметтануда құжаттарды зерттеуге бағытталған қызмет түрі қолда бар мәліметтерге талдау жасау деп аталады.
- Құжаттар – әлеуметтік зерттеулерде екінші реттік әлеуметтік ақпарат алу көзіне жатады.
- Құжаттық деректерді зерттеп, талдай келе бір жағдайда қосымша ақпарат алуға, екінші бір жағдайда зерттеліп отырған проблеманы тереңдете түсуге мүмкіндік туады.

- Құжаттар (*documentum*- латын тілінде дәлелдеу) деп, адам баласының ойлау қызметі мен объективтік шынайылықта орын алатын фактілер, оқиғалар мен құбылыстар жайындағы ақпаратты түрлі әдістердің көмегімен арнайы материалға түсірудің құралын айтамыз

ҚҰЖАТ ТҮСІНІГІ, ҚҰЖАТТЫҢ ТҮРЛЕРІ, ҚҰЖАТТАРДЫ МАЗМҰНЫНА ҚАРАЙ ТОПТАСТЫРУ

- *жазба, яғни қағазға немесе компьютердің көмегімен оқылатын электрондық тарату құралдарына жазылған құжаттар:* мемлекеттік және қоғамдық ұйымдардың архивтеріндегі құжаттар; әдебиет (кітаптар, брошюралар); баспасөз (газеттер, журналдар); жеке құжаттар (хаттар, күнделіктер);
- *иконографиялық құжаттар:* аудио, бейне, кино және фотоқұжаттар, картиналар, гравюралар;
- *фонетикалық:* лазерлік дискілер, магниттік жазбалар, грамофон күйтабақтары;
- Интернет жүйесі

Құжаттарды мазмұнына қарай былай топтастыруға болады:

- **Мемлекеттік және ведомстволық статистиканың түрлі мәліметтері:** халық санағы мен халықты ағымдық есепке алудың (туған сәбилерді, некені, қайтыс болған адамдарды, қоныс аударғандарды тіркеу) мәліметтері;
- **Түрлі ұйымдар мен мекемелердің ағымдық іс жүргізуінің құжаттары;**
- **Әлеуметтік зерттеулер қорытындысының мәліметтері;**
- **БАҚ – социологиялық зерттеулер үшін дәстүрлі ақпарат көзі болып есептеледі:** *зерттеушілер* қоғам өмірінің түрлі салаларына байланысты зерттеу проблемасына қажетті мәліметтерді тауып, сол құжаттарға талдау жасайды

**КОНТЕНТ-ТАЛДАУ (АҒЫЛ.CONTENTS-МАЗМҰНЫ) – МӘТІННІҢ
МАЗМҰНЫН ТАЛДАУ, ЯҒНИ АҚПАРАТТЫҢ ӘЛЕУМЕТТІК,
САЯСИ ЖӘНЕ БАСҚА ДА МАЗМҰНЫН САНДЫҚ ЖӘНЕ
САПАЛЫҚ ӘДІСПЕН ЗЕРТТЕУ**

ҚҰЖАТТАРДЫ ТАЛДАУ ӘДІСІНІҢ ЕРЕКШЕЛІГІ

Басқа әдістерге қосымша ретінде, (көбінесе бақылау мен сауалнамаға) алынған ақпараттарды тексеру мақсатында қолданылады

Көп шығынды қажет етпейді және қысқа мерзім ішінде ұжым туралы фактілік мәліметтерді алуға мүмкіндік береді

НӘТИЖЕНІҢ ШЫНАЙЫЛЫҒЫ ҮШІН АҚПАРАТ КӨЗІНІҢ КӨП БОЛУЫ МАҢЫЗДЫ

ҚҰЖАТТАРДЫ ТАЛДАУ ӘДІСІНІҢ ТҮРЛЕРІ

САНДЫҚ ТАЛДАУ

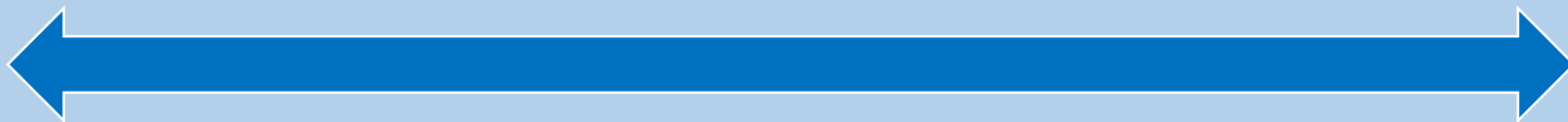
ҚАНША?

САПАЛЫҚ ТАЛДАУ

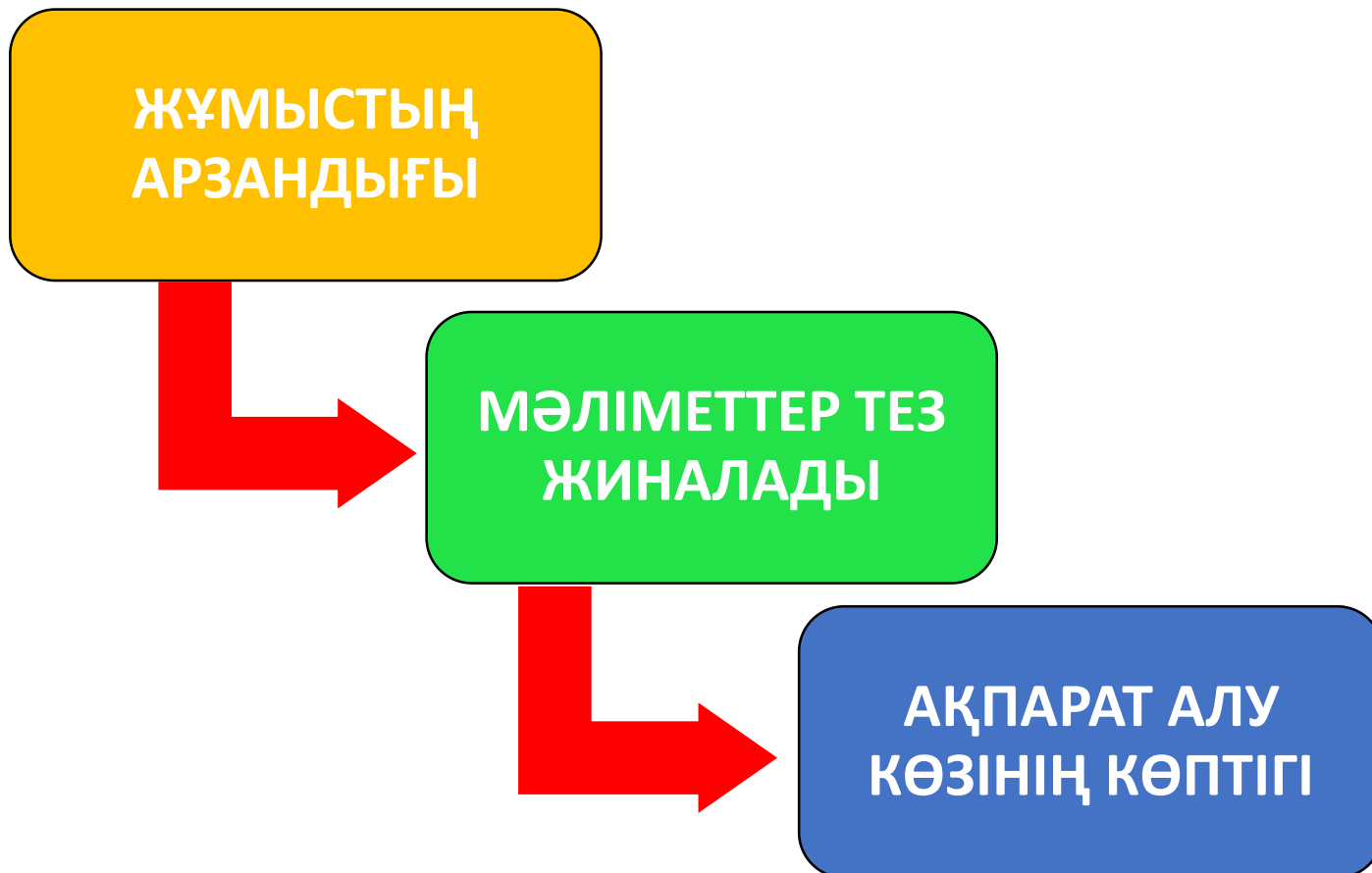
НЕГЕ? ҚАЛАЙ? НЕ ҮШІН?
НЕ МАҚСАТПЕН?
ҚАНДАЙ ПИҒЫЛМЕН?
АСТАРЫ ҚАНДАЙ?

Контент-талдаудың объектісі – баспасөз, радио- және телебағдарламалардың, кинофильмдердің, бейнежазбалардың, жарнаманың, құжаттардың, мәжіліс хаттамаларының, мінберлерден айтылған сөздердің, салынған суреттердің, т.б. мазмұны

КОНТЕНТ ТАЛДАУ ӘДІСІНІҢ ТИІМДІЛІГІ

КОНТЕНТ ТАЛДАУ ӘДІСІНІҢ ҚЫСҚАША ТАРИХЫ

алғаш рет XVIII ғасырда Швецияда қолданылды, мәтіннен «еретиктік» астар іздеді

АҚШ-та XX ғ. 30-жылдары журналистика саласында қолданыла бастады. Негізін қалаған журналистер Ж.Кайзер, Б.Берельсон, т.б.

1940 жылдары әлеуметтанушылар Г.Лассуэлл мен Н.Лейтес “Истинный американец” газетінің материалдарына контент-талдау жүргізіп, газеттің фашистік бағытта екенін дәлелдеді

Мақалалар, пікірлер	жақтайтын	Жоққа шығаратын
АҚШ мемлекеттік қызметкерлері жемқорлар	301	34
АҚШ-тың сыртқы саясаты имансыз	41	0
Президент Рузвельтті жамандайтын мақалалар	150	17
Германия әділетті мемлекет	56	2
Жапонияның саясаты жоғары моральды	22	6
Жапония – құдіретті, қуатты мемлекет	30	2
Германия құдіретті, қуатты мемлекет	41	2
АҚШ - әлсіз	345	41
АҚШ – коммунистердің бақылауында	55	0
АҚШ – еврейлердің бақылауында	99	0
АҚШ әкімшілігінде жансыздар көп	45	0

**Social
diagnosis
(1917)**

**Mary Ellen
Richmond**

М.Ричмонд «Әлеуметтік
диагноздар» атты
еңбегінде клиент туралы
қандай ақпаратты жинау
керектігін, оларды талдау
әдістерін, сұхбат алудың
әдістемесін көрсеткен

A Classic Work
in Immigration
History

**The
Polish
Peasant
in
Europe
and
America**

William I. Thomas and
Florian Znaniecki

Edited by Eli Zaretsky

АҚШ әлеуметтанушылары
У.Томас пен Ф.Знанецкий
«Европа мен АҚШ-тағы
поляк шаруасы» атты
еңбегін құжаттарды талдау
әдісін қолданып жазған.
Поляк мигранттарының
жеке құжаттарын, хаттарын,
өмірбаянын қолданған

1. Мәтінді толық оқып шығып, жалпы идеясын түсініңіз

2. Мәтінді блоктарға бөліп, негізгі ұғымдарды табыңыз

3. Қажетті сөздерді, сөз тіркестерін, сөйлемді белгілеп, талдау жасауға кірісіңіз

КОНТЕНТ ТАЛДАУ ЖАСАУҒА МҮМКІНДІК БЕРЕТІН БАҒДАРЛАМАЛАР

Сандық талдау

Сандық, сапалық

The logo for SPSS, consisting of the letters 'SPSS' in a large, bold, red, sans-serif font with a registered trademark symbol (®) to the upper right.

Әлеуметтік ғылымдарға арналған
статистикалық пакет

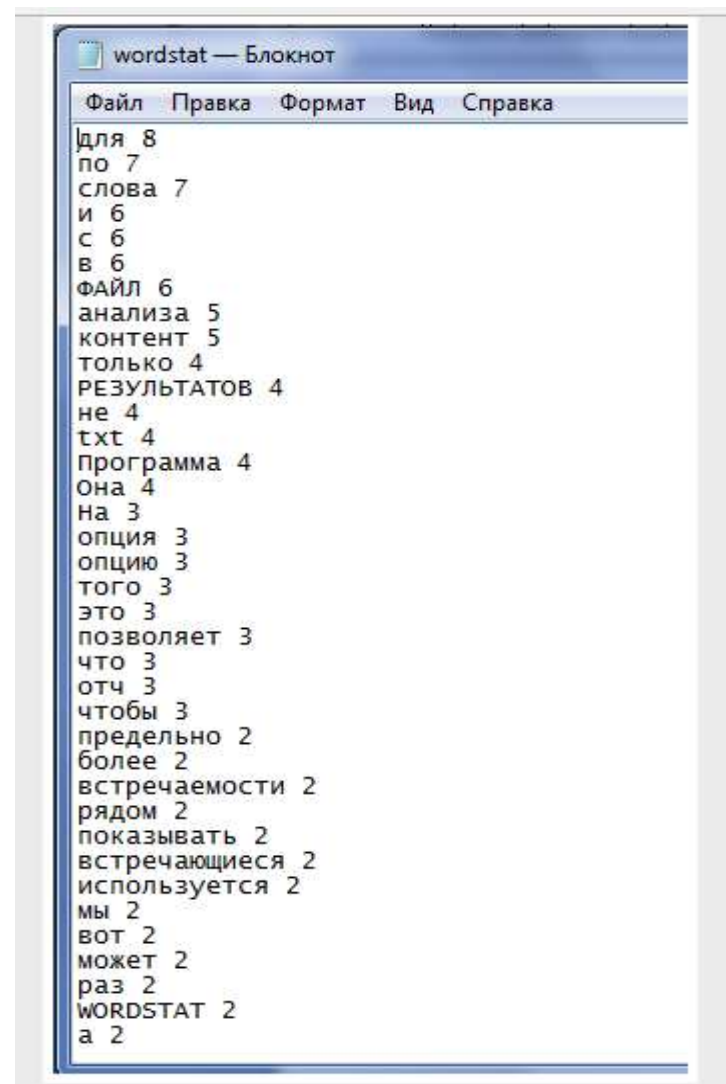
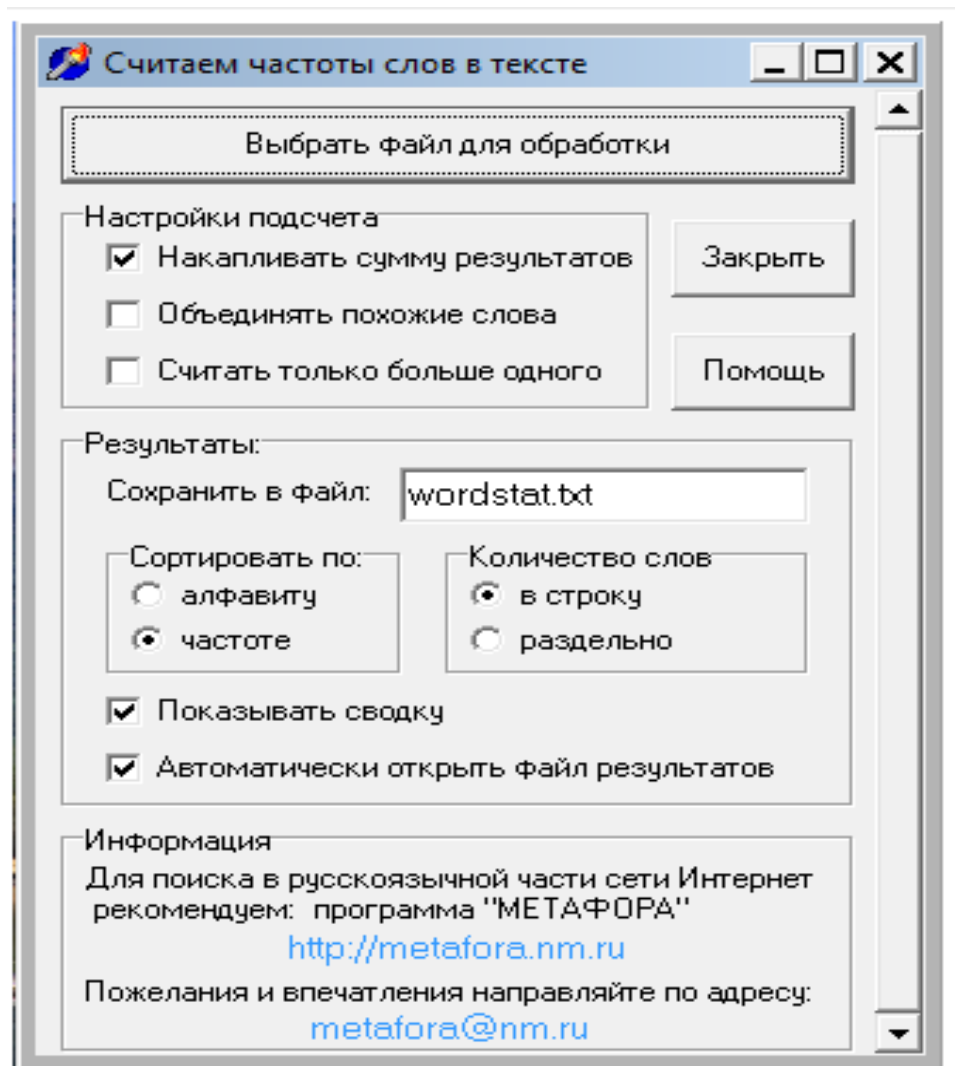
КОНТЕНТ ТАЛДАУ ЖАСАУҒА МҮМКІНДІК БЕРЕТІН БАҒДАРЛАМАЛАР

The screenshot shows the Simple Word Sorter ver 1.0 application window. The title bar reads "Simple Word Sorter ver 1.0". The interface is divided into several sections:

- Показать слова:** Radio buttons for "Русские", "Английские", and "Русские и Английские" (selected).
- Длинее:** Input field "3" and a "символов" label.
- Короче:** Input field "0" and a "символов" label.
- Повтор-ся более:** Input field "0" and a "раз" label.
- 0 - показать все слова**
- Сортировка:** Radio buttons for "Сортировать по алфавиту", "Сортировать по количеству" (selected), and "Без сортировки".
- Меню:** "Открыть файл (F3)", "Вставить из буфера (F4)", "Сохранить отчет (F2)", "Помощь (F1)", "Выход из программы (F5)".
- Список слов:** A list of words with their counts, sorted by frequency. The top words are: сайта (21), странице (14), здесь (13), слов (12), программы (12), можно (12), меню (11), count (11), content (11), страницы (10), анализа (10), только (9), также (9), проекта (9), можем (9), site (9), analyzer (9), отвечает (8), например (8), ссылок (7), слова (7), коммент (7), закладке (7), есть (7), дальше (7), видим (7), число (6), словосочетаний (6), ранее (6).
- Summary:** "Всего слов - 1946, из них показано - 779".

WordStat — экспресс контент-анализ

КОНТЕНТ ТАЛДАУ ЖАСАУҒА МҮМКІНДІК БЕРЕТІН БАҒДАРЛАМАЛАР

BRAND ANALYTICS

- Қазіргі отандық зерттеу орталықтарының контент-талдау әдісінде қолданып жүрген бағдарламасы
- мысалы, Нұр Отан партиясы жанындағы «Саяси және әлеуметтік зерттеулер орталығы»
- Қазіргі таңда бұл орталық Президент, Нұр Отан, үкімет басшыларының имиджі, латындандыру саясаты, Жолдауларға контент талдау жасайды.

BRAND ANALYTICS бағдарламасы – сайттағы, әлеуметтік желілердегі мақала, пост, комментарийлердің жариялану жиілігін, эмоциялық деңгейін (тональность) алгоритмдер арқылы шығарып береді. Белгілі-бір тақырыпқа жазылған мақала санының динамикасы, пигі, талқылануы, оның ішіндегі tv, әлеуметтік желідегі үлесін анықтайды.

Новости и публикации о Димаше Кудайбергено

RU 287
KZ 274

39%
61%
1423 17

f 412
vk 371
tw 79

Паводки и затопления в Казахстане

RU 1499
KZ 655

48%
52%
4448 17

f 1151
vk 852
tw 291

Новости и публикации про Баян Есентаеву

RU 118
KZ 128

54%
46%
457 18

f 117
vk 63
tw 31

Новости и публикации про Бырганым Айтимову

RU 127
KZ 109

57%
43%
417 20

f 69
vk 77
tw 35

В Алматы продолжается суд над Мухтаром Аблязовым

RU 119
KZ 15

40%
60%
338 22

f 48
vk 124
tw 32

- 1 День месяца
- 954 Всего упоминаний
- RU СМИ на русском языке
- KZ СМИ на казахском языке

Паводки - главный инфоповод уже вторую неделю. Далее идут отдельные персоны. Димаш Кудайберген уже 4 неделю продолжает держаться в нашем рейтинге. Также стоит отметить возвращение Баян Есентаевой и Бырганым Айтимовой в наш чарт.

КОНТЕНТ ТАЛДАУ ЖАСАУҒА МҮМКІНДІК БЕРЕТІН БАҒДАРЛАМАЛАРДЫҢ КЕМШІЛІГІ

- МӘТІННІҢ ЭМОЦИЯСЫН (ТОНАЛЬНОСТЬ) (НЕЙТРАЛДЫ, СЫНИ, ЖАҒЫМДЫ) ДҰРЫС БЕРЕ АЛМАЙДЫ
- САРКАЗМ, МЫСҚЫЛДЫ АНЫҚТАЙ АЛМАЙДЫ